

Kirkkohallituksen yleiskirje nro 32/2025 9.12.2025

Vuoden 2026 alusta voimaan tulevat kirkkojärjestyksen muutokset

Kirkolliskokous päätti marraskuussa useista kirkkojärjestyksen (657/2023) muutoksista, jotka tulevat voimaan 1. päivänä tammikuuta 2026. Muutoksilla laajennetaan seurakuntien ja seurakuntayhtymien omaa harkinta- ja päätösvaltaa koskien seurakuntavaaleilla valittavien toimielinten kokoa sekä läsnäolo- ja puheoikeutta seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimielimissä. Lisäksi kirkolliskokous teki muutoksia kirkkohallituksen täysistunnon jäsenten valintaa ja toimikausia koskeviin säännöksiin. Muutokset löytyvät finlex.fi-sivuilta säädösnumeroilla (1102/2025 ja 1103/2025). Muuttuneiden säännösten tarkempiin perusteluihin voi tutustua [kirkolliskokouksen asiakirjoissa](#): Kirkkohallituksen esitys 10/2024 ja kirkolliskokouksen lakivaliokunnan mietintö 3/2025 sekä kirkkohallituksen esitys 9/2025 ja kirkolliskokouksen lakivaliokunnan mietintö 5/2025.

Seurakuntavaaleilla valittavien toimielinten kokoonpano

Kirkkojärjestyksen säännöksiä seurakuntavaaleilla valittavien kirkkovaltuuston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston kokoonpanoista muutettiin siten, että säännöksissä säädetään ainoastaan toimielimien vaaleilla valittavien jäsenten vähimmäismäärästä. Jäsenten vähimmäismäärä määräytyy seurakunnan tai seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien yhteisen vaalivuoden alussa läsnä olevien jäsenten lukumäärän perusteella. Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi seurakuntavaalivuoden keväällä, viimeistään ennen kesäkuun loppua päättää säädettyä suuremmasta toimielimen koosta. Samalla kirkkovaltuuston ja yhteisen kirkkovaltuuston säädettyjä jäsenmääriä on tarkistettu hieman alaspäin. Ensimmäistä kertaa uusia säännöksiä sovelletaan siten seurakuntavaalivuonna 2026.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 26 §:ssä säädetään kirkkovaltuuston jäsenmäärästä. Tammi-kuussa 2026 voimaan tulevan säännöksen mukaan kirkkovaltuuston jäsenmäärästä päättää kirkkovaltuusto. Valtuuston jäseniä valitaan pariton lukumäärä seurakunnan vaalivuoden alussa läsnä olleiden jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
2 000 tai vähemmän	9
2 001–4 000	13
4 001–7 000	17
7 001–10 000	21
10 001–20 000	25
20 001–50 000	29
50 001–80 000	39
yli 80 000	45

Kirkkovaltuuston jäsenmäärä on säädetyn mukainen, jollei väistytvä kirkkovaltuusto tee seurakuntavaalivuoden keväällä päätöstä vähimmäismäärää suuremmasta jäsenten lukumäärästä. Jäsenmäärän tulee tällöinkin olla pariton, jotta kirkkovaltuuston kokoontuessa täysilukuisena ei äänestettäessä syntyisi tasaäänitilanteita. Kirkkovaltuuston tulee jatkossa tehdä päätös toimielimen jäsenmäärästä myös silloin, kun se haluaa muuttaa aiemmin tehtyä päätöstä. Siten esimerkiksi kirkkovaltuuston edellisen vaalin yhteydessä tekemä päätös säädettyä suuremmasta kirkkovaltuuston jäsenmäärästä on voimassa myös seuraavissa vaaleissa, jollei asiasta tehdä uutta päätöstä. Tehty päätös tulee ilmoittaa hiippakunnan tuomiokapituliin vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 45 §:ssä säädetään yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärästä. Muuttuneen säännöksen mukaan päätöksen jäsenmäärästä tekee yhteinen kirkkovaltuusto. Valtuuston jäseniä valitaan pariton lukumäärä seurakuntayhtymään kuuluvien seurakuntien vaalivuoden alussa läsnä olleiden jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakuntien jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
10 000 tai vähemmän	19
10 001–20 000	29
20 001–40 000	39
40 001–150 000	49
150 001–300 000	59
yli 300 000	69

Vastaavasti kuin kirkkovaltuuston jäsenmäärän kohdalla yhteinen kirkkovaltuusto voi päättää säädettyä suuremmasta toimielimen parittomasta jäsenmäärästä. Sen sijaan yhteinen kirkkovaltuusto ei enää voi päättää säädettyä pienemmästä valtuuston jäsenmäärästä. Päätös säädettyä suuremmasta jäsenmäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 48 §:ssä säädetään seurakuntaneuvoston jäsenistä. Seurakuntaneuvoston jäsenten lukumäärät säilyivät voimassa olevan säännöksen mukaisena. Seurakuntaneuvostoon, jonka puheenjohtajana toimii kirkkoherra, valitaan muita jäseninä seurakuntaneuvoston päättämä parillinen määrä. Jäseniä valitaan seurakunnan vaalivuoden alussa läsnä olevien jäsenten lukumäärän mukaan seuraavasti:

Seurakunnan jäsenmäärä	Jäseniä vähintään
2 000 tai vähemmän	8
2 001–4 000	10
4 001–10 000	12
10 001–20 000	14
yli 20 000	16

Seurakuntaneuvosto voi vaalivuoden keväällä päättää säädettyä suuremmasta parillisesta valittavien jäsenten määrästä. Päätös säädettyä suuremmasta jäsenmäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava hiippakunnan tuomiokapitulille vaalivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Uuden sääntelyn tavoitteena on lisätä seurakuntien ja seurakuntayhtymien päätösvaltaa vaaleilla valittavien toimielinten jäsenmäärän suhteen, jolloin toimielinten koossa voidaan ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet ja mahdollinen tuleva jäsenkehitys. Tavoitteena on myös mahdollistaa seurakunnan tai seurakuntien jäsenten sekä seurakunnan eri osa-alueiden riittävän edustuksellisuuden turvaaminen. Säädetyn jäsenmäärän vähentämisellä muun muassa kirkkovaltuustossa pyritään myös edistämään demokratian toteutumista siten, että seurakunnissa ei olisi tarvetta sopuvaaleihin.

Muutokset läsnäolo- ja puheoikeutta koskevaan sääntelyyn

Kirkkojärjestyksen 3 luvun säännöksiä läsnäolo- ja puheoikeudesta muutettiin siten, että seurakunta tai seurakuntayhtymä voi aiempaa laajemmin määrätä hallintosäännössä läsnäolo- ja puheoikeudesta seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimissä. Muutosten tavoitteena on ollut selkeyttää vallinnutta oikeustilaa, lisätä paikallista päätösvaltaa sekä parantaa erityisesti nuorten vaikuttajaryhmän edustajien mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa seurakunnan ja seurakuntayhtymän hallintoon.

Muutokset kohdistuvat kirkkojärjestyksen 3 luvun 30, 37 ja 47 §:iin, joissa säädetään läsnäolo- ja puheoikeudesta kirkkovaltuuston, kirkkoneuvoston, sen jaoston ja johtokunnan sekä yhteisen kirkkoneuvoston kokouksissa. Kirkkolain 3 luvun 19 §:n nojalla mm. yhteiseen kirkkovaltuustoon, seurakuntayhtymän johtokuntaan sekä asioiden käsittelyyn niissä sovelletaan, mitä vastaavista seurakunnan toimielimistä ja asioiden käsittelystä niissä säädetään. Lisäksi seurakuntaneuvostoon sovelletaan, mitä kirkkoneuvostosta säädetään.

Säännökset eivät määrittele niissä erikseen mainittujen henkilöryhmien lisäksi niitä muita henkilöitä tai henkilöryhmiä, joille hallintosäännöllä voidaan oikeuttaa läsnäolo- ja puheoikeus toimielinten kokouksissa. Säännökset mahdollistavat esimerkiksi antamaan oikeuden nuorten vaikuttajaryhmän edustajalle olemaan läsnäolo- ja puheoikeudella toimielimessä hallintosäännössä määrättyllä tavalla ja mahdollisesti hallintosäännössä määrättyissä asioissa (hallintosääntömallin 27–29 §). Jos nuorten vaikuttajaryhmän edustajalle annetaan hallintosäännössä läsnäolo- ja puheoikeus toimielimessä, on suotavaa, että myös nuorten vaikuttajaryhmän valinnasta on määrätty hallintosäännössä (hallintosääntömallin 7 §). Asiasta voidaan päättää paikallisesti ja nuorten kanssa keskustellen.

Mainittua kirkkojärjestyksen 3 luvun 47 §:ää muutettiin myös siten, että siitä poistettiin läsnäolo- ja puheoikeutettuja viranhaltijoita ja työntekijöitä koskeva rajausta, jonka mukaan oikeus voitiin antaa ainoastaan johtaville viranhaltijoille ja työntekijöille. Jatkossa seurakuntayhtymä voi aiempaa vapaammin päättää, keille seurakuntayhtymän viranhaltijoille ja työntekijöille se antaa hallintosäännöllään läsnäolo- ja puheoikeuden yhteisessä kirkkoneuvostossa.

Säännöksiä sovellettaessa on hyvä ottaa huomioon, että läsnäolo- ja puheoikeutettuja koskevat samat salassapito- ja esteellisyysäännökset kuin toimielimen varsinaisia jäseniä.

Kirkkohallituksen täysistunnon jäsenten valintaa ja toimikausia koskevat muutokset

Kirkolliskokous päätti muuttaa kirkkojärjestyksen 5 luvun 12 §:ää, jossa säädetään kirkkohallituksen täysistunnon jäsenten valinnasta, sekä lisätä lukuun uuden 12 a §:n, jossa säädetään kirkkohallituksen jäsenen toimikausien rajoittamisesta. Vaikka säännökset tulevat voimaan jo vuoden 2026 alusta, osaa niistä sovelletaan vasta vuonna 2028.

Aiemmin hiippakuntavaltuustot tekivät kirkkohallituksen jäsenten ehdollepanon toimikautensa viimeisenä keväänä. Jatkossa ja jo keväällä 2028 valittavat uudet hiippakuntavaltuustot tekevät kirkkohallituksen jäsenten ehdollepanon mahdollisimman pian 1.5. alkavan toimikautensa alussa. Uusien hiippakuntavaltuustojen perehdytys ja toimikauden aloituksen valmistelu on mahdollista aloittaa jo vaalin tuloksen selvittyä ennen sen lainvoimaiseksi tulemistä. Päätöksiä uusi hiippakuntavaltuusto voi kuitenkin tehdä vasta, kun sen toimikausi on alkanut.

Jotta uudet hiippakuntavaltuustot ehtivät kokoontua ennen kirkolliskokouksen istuntoviikkoa, kirkolliskokouksen kirkolliskokousvaalien jälkeistä ensimmäistä istuntokautta siirretään 1–2 viikolla. Siten lähtökohtaisesti uusien hiippakuntavaltuustojen tulee kokoontua vaalikeväänä toukokuun ensimmäisen viikon aikana, jotta ehdollepano ehtii kirkolliskokouksen käsittelyyn.

Kirkkohallituksen jäsenten valintaa koskevaa säännöstä muutettiin myös siten, että jatkossa kirkolliskokous valitsee kirkkohallituksen täysistunnon maallikkojäsenille ja pappisjäsenille myös varajäsenet. Hiippakuntavaltuustossa ehdollepano ei sen sijaan muutu,

vaan jatkossakin hiippakuntavaltuuston maallikkojäsenet asettavat ehdolle kolme maallikkoa ja pappisjäsenet asettavat ehdolle kaksi pappia. Ehdollepanoa tehtäessä on hyvä kiinnittää huomiota ehdotettujen henkilöiden monipuoliseen osaamiseen (lakivaliokunnan mietintö 3/2025, s. 5). Ehdolle on lisäksi asetettava sekä miehiä että naisia. Jos täysistunnon jäseneksi valittu henkilö kuolee, eroaa tai menettää muutoin vaalikelpoisuutensa, valitaan hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen.

Jatkossa ehdollepanoa tehtäessä on syytä ottaa huomioon myös kirkkojärjestyksen 5 luvun uusi 12 a §, jonka mukaan sama henkilö voidaan valita kirkkohallituksen maallikko- tai pappisjäseneksi enintään kahdeksi peräkkäiseksi täydeksi toimikaudeksi. Säännöstä sovelletaan kuitenkin vasta 1.1.2026 jälkeen alkaneisiin toimikausiin. Rajoitus koskee ainoastaan peräkkäisiä toimikausia eikä se koske varajäseniä.

Lisätietojen antajat:

Tarvittaessa lisätietoja antavat kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja, hallintopäällikkö Asta Virtaniemi, kirkolliskokouksen pääsihteeri Mika Sirelius ja juristi Olli Salomaa, sähköpostitse osoite: [etunimi.sukunimi\(@\)evl.fi](mailto:etunimi.sukunimi(@)evl.fi).

Kirkkohallitus

Niilo Pesonen
kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja
kirkkoneuvos

ISSN 1797-0326